

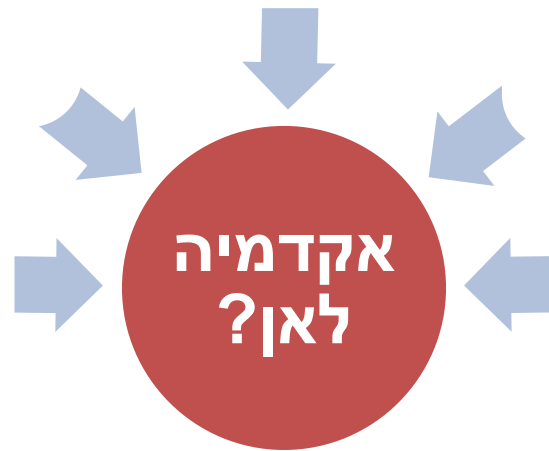

אקדמיה במלכוד: בין AI, פופוליזם, ודור ה-Z

פרופ' מנואל טרכטנברג
אוניברסיטת תל אביב, קרן מנדל למנהיגות

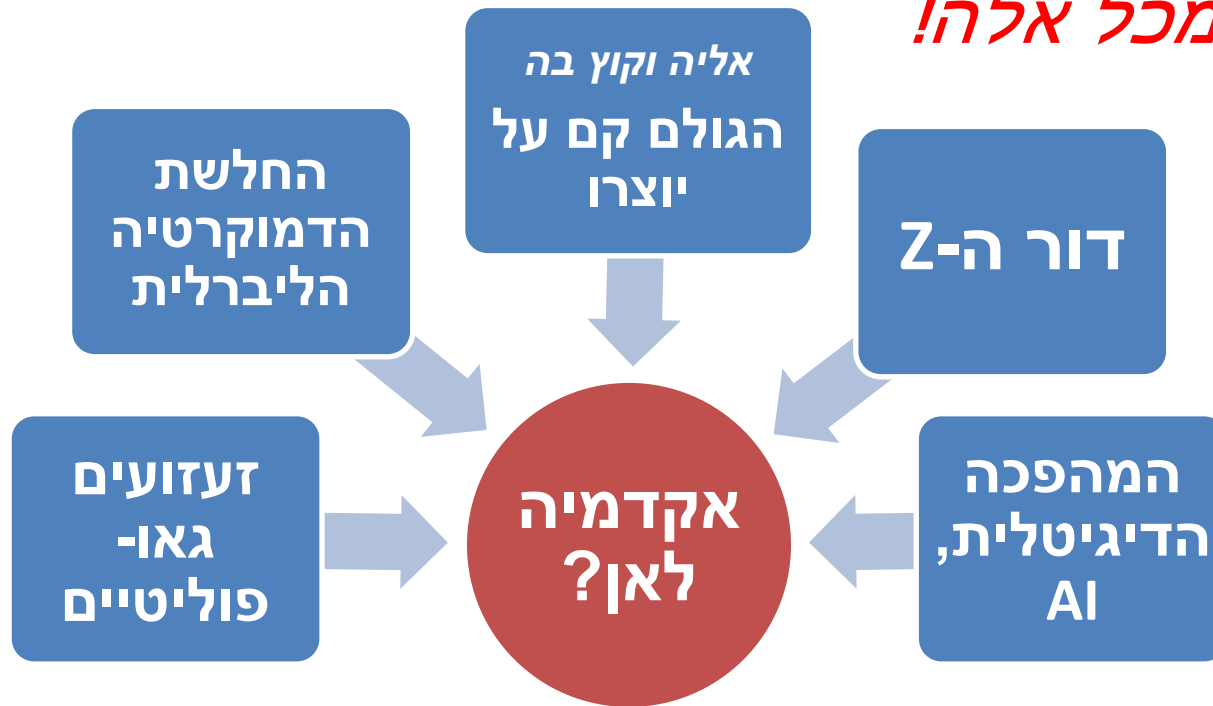
כנס אקדמיה-תעסוקתיות
מוזיאון אנו
8-7-25

אתגרים מכל עבר, האקדמיה בצוק העיתים

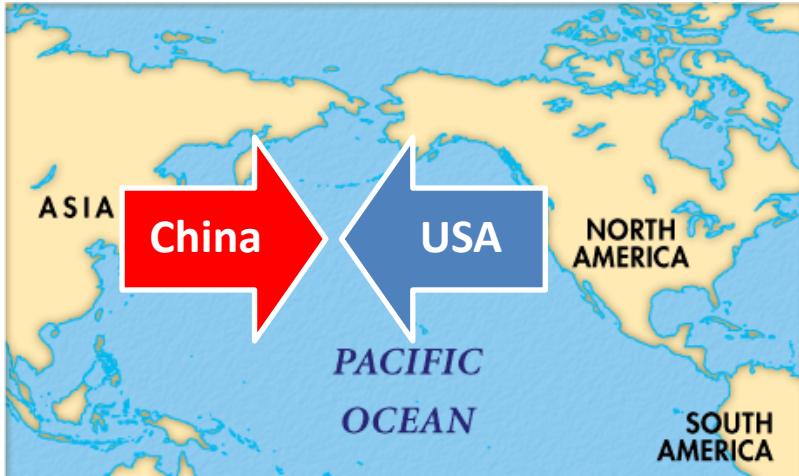

אתגרים מכל עבר, האקדמיה בצוק העיתים

*אתגר התעסוקתיות:
פועל יוצא מכל אלה!*

זעזועים גאו-פוליטיים

**כבר לא זרימה חופשית
של ידע, חוקרים,
סטודנטים, תקציבים**

החלשת הדמוקרטיה הליברלית

פריחת האקדמיה ⇔ דמוקרטיה (גם ביוון העתיקה...)

=< הצלחה אדירה של האקדמיה מאז WWII

אלא שכיום:

- משטרים אוטוקרטיים: רוסיה, טורקיה, הונגריה, פולין...
- עליית הפופוליזם, הימין הקיצוני

ובאקדמיה פנימה:

- WOKE, cancel culture בקמפוסים בארה"ב
מתקפת הנגד של טראמפ

חופש אקדמי? אוטונומיה? מימון ציבורי?

הצלחה אדירה של האקדמיה = < הגולם קם על יוצרו

1. ציפיות עצומות מהאקדמיה:

אכזבה בלתי
נמנעת

- תואר אקדמי ומוביליות **לכול**
- פתרונות (פלא?) לבעיות העולם
- צמיחה כלכלית, פיתוח אזורי

2. החרפת התחרות העולמית בהשכלה הגבוהה = <
נסיקה בעלויות, פולחן הדירוגים

דמוגרפיה, דור ה Z

❖ **מחד - ירידה בילודה, הזדקנות - עליה ב-dependency ratio**
=< הכרח **למצות פוטנציאל** של כל צעירה!

❖ **מאידך - דור ה-Z - *digital natives, iGeneration, Zoomers***

רכישת השכלה? "קריירה"?

▪ **עליה בתוחלת החיים**

▪ **תמורות טכנולוגיות עצומות**

▪ **שינויים מהירים בכישורים לתעסוקה**

▪ **אשפרות ללמידה עצמית, מגוונת, חינוכית**

המהפכה הדיגיטלית (עוד לפני ה AI...)

1. לכאורה כל הידע זמין על המסך...

▪ "ידע" ≠ תבונה *knowledge is abundant but wisdom is scarce*

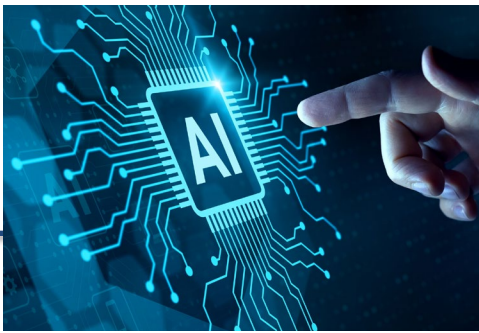
▪ "כל" הידע? מה עם "non-codified, embedded knowledge":

✓ know how, ניסיון, זיכרונות, תובנות

▪ "זמין"? איך לחפש, להבחין בין fake - truth

2. האצה בטכנולוגיה = < "פחת" מואץ של הידע הנרכש

3. The digital divide

ואז באה ה-AI...

תפקידי האקדמיה:

1. מחקר - יצירת ידע חדש
 2. הוראה - העברת ידע
 3. אקרדיטציה - הענקת תארים ("credentialing")
 4. משימות חברתיות - מוביליות, אזרחות טובה, הפצת השכלה לכלל
- תעסוקתיות

AI כבר משפיעה על כולם!

AI ← הוראה, אקרדיטציה

❖ **הוראה** – AI יכולה **לעקוף "תיווך"** של סגל אקדמי:

AI can tutor, summarize, explain, translate, and personalize learning => students can bypass lectures, textbooks & faculty

❖ **אקרדיטציה** – **שחיקת בלעדיות** האקדמיה:

- Platforms like Coursera offer microcredentials, often industry-aligned and **AI-personalized**
- Employers care about **skills** not just **degrees**

אתגרי תעסוקה לבעלי תארים אקדמיים

- חוסר הלימה בכישורים הנדרשים לתעסוקה איכותית
- התמקצעות יתר: העדר הכנה למסלולי קריירה משתנים ומגוונים
- העדר ניסיון "בעולם האמיתי"
- "בונוס" התואר האקדמי? תלוי...

"בונוס" התואר האקדמי the college wage premium

ה"בונוס" הצטמצם מעט (ככל שיש יותר מקבלי תארים), אבל
הפערים בין תחומים/תארים התרחבו מאוד!

תואר לוקח
אותו זמן
ועלות בכל
תחום...

Field	US	Israel
STEM	80% - 130%	70% - 120%
Social Sciences (without econ)	40% - 60%	
Humanities	20% - 40%	20% - 40%

**הפער בין בעלי תואר ב-STEM למדעי הרוח גדול
בהרבה מהפער בין תואר ברוח ללא תואר!**

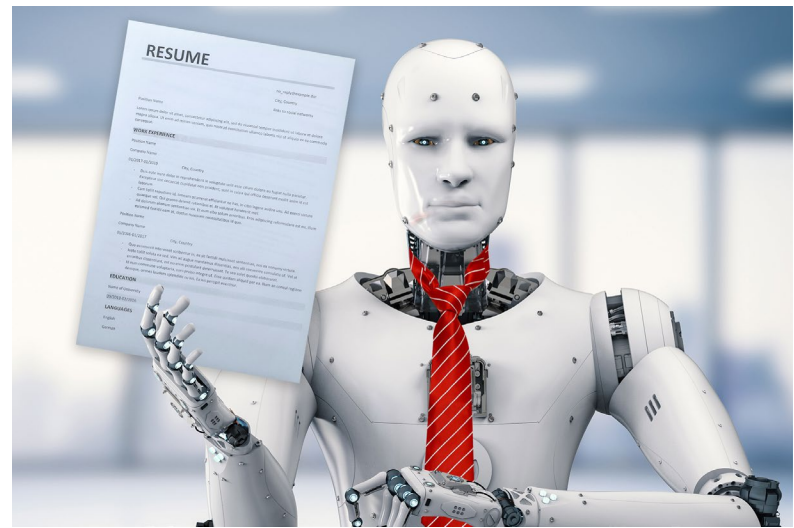
אתגרי תעסוקתיות מה יכולים לעשות המוסדות האקדמיים

1. **Curriculum Reform:** embedding employability in courses
2. **Interdisciplinary:** STEM with business, humanities w/digital skills
3. **Unbundle degrees** into modular credentials
4. Move **from time-based** (semesters) to competency-based pathways
5. **Industry-linked courses:** Co-designed w/employers for relevance

Success depends on institutional commitment, policy alignment, and student engagement

עתיד האקדמיה - שאלות פתוחות

1. What is the **unique human role** in teaching and research in **the AI age**?
2. How do we **assess learning** when AI can generate “A” work?
3. How do we ensure students **learn - think**, not just generate?
4. How can academic institutions remain **relevant**?
5. *Can Israeli Academia play a prominent role in this respect?*

תודה רבה!

